

ТОЖИКИСТОНЛИК ТУРСУНОЙЧИЛАР

ҚАРДОШ
ГРУЗИЯДАН
ХАТ

Турсуноийчи
Энгилдилик бу сўз пахтачиликда
анг сермахат иш—Янгим-теримчи
машинанинг елкасида ортинч учу
куршининг синоним бўлиб қолди.
Турсуноийчи демак, пахта дала-
ларининг гвардиячилари демакдир.
Турсуноий Охунованинг дунюна-
лар Тожикистон ва Қирғизистон-
да ҳам, Туркманистон ва Озар-
байжонда ҳам йилдан-йилга кў-
пайиб кетди. «Зангори кема» дар-
галарининг шонли сафига минг-
минглаб қиз-жувонлар, комсомол-
ешлар қўшаётганлиги Турсуноий
бошлаган революцион ташаббус
тобора кенг қулоқ олтатганини-
нинг ёрқин далилидир.

Қардош Тожикистон пахта дала-
ларида бу йил 44 минг гектардан
ортиқроқ майдондаги хосил маши-
налар билан териб олинди. То-
жик деҳқонлари бу йил кўпда дав-
латга топиширладиган 550 минг
тонна «оқ олтин»нинг камиди ян
минг тоннасини машинада териб
оламан дейишган. Машинага ак-
ратилган майдонлардаги гўзалар
алоҳида парварниш қилинди.

Мусобақалашларимиз ҳар бир
далада, ҳар бир қарич майдонда,
ҳар бир тўп гўзда мўл ҳосил
тўплаш учун гўза парварнишни то
пахта терими ялли қизгунча бў-
шаштирмайдилар. Шу билан бирга
улар машина теримига ҳам пухта
тайёргарлик кўрмоқдалар.

Бу йил Тожикистон пахта дала-
ларида камиди 300 та «ХВС-1.2»
машинаси ишлайди. Хотин-қизлар-
дан юзлаб киши «зангори кема»
капитанлари бўлиб етишди. Ме-
ханизация мактабларида жуда кўп
қиз-жувон терим машиналарини
астойдил ўрганимоқда.

Регар районидagi «Правда»
колхозда 480 гектар майдондан
1000 тонна хосил машинада териб
олинди. Колхознинг 9 та «ХВС-
1.2» машинаси бор. Очиллоў Дуса-
нова, Хадича Шафиева ўзбек
механизатори Турсуноий Охуновани
издошларидандир. Очиллоў ўт-
ган йил 70 тонна, Хадича эса 45
тонна пахтаги машинада теримга
муваффақ бўлди. Уларнинг ҳар
бири бу йил мавсумда бункердан
хирмонга 120 тоннадан «оқ ол-
тин» тўқамиз деб шайлашиб туриб-
дилар.

Мадгўл хўжалик — Киров но-
ми колхозда 4 қиз механик-хайдо-
чи бўлиб етишди учун тайёргар-
лик кўрмоқда. Булардан Бўрихон
Ашурова, Сония Холмова механиз-
ация мактабдаги техникани ўргани-
моқдалар.

Қардош республикаларда ме-
ханизатор қиз-жувонлар бошлиқ
бригадалар. Турсуноийнинг дуго-
налари кўпайётганлиги роғат қу-
вончидир. Нинига Сергеевич

Хрущев ўрта Осиё республикала-
ри Озарбайжон ва Қозғистон-
нинг жаҳудий областлари қишлоқ
хўжалик ходимларининг 1961 йил-
да Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган
кенгашида: «Силар Турсуноий Оху-
нованинг ва бошқа механизатор-
ларнинг сўзларини эшитдингиз.
Улар комплекс бригадаларга раҳ-
барлик қилибгина қолмай, балки
ўзлари ҳам пахта териш маши-
наларини ҳайдайдилар» деган эди.
Шундай азамат қиз-жувонларни
Қўлобда ҳам, Регарда ҳам, Хўсир
водийсида ҳам, Ленинобод пахта
далаларида ҳам учратиб, гоғат қу-
вончидир. Улар пахтачиликни ком-
плекс механизациялаштириш учун
курашнинг чинакам гвардиячилари-
дир.

«Қизил Ўзбекистон» махсус
мухбири.

— Асия, ишларинг қалай?
— Раҳмат, яхши, Фати. Бутун
фақат Нателла Сангадзе ишга ке-
лди. Хат юборибди: касал экан.
У далага ҳаммадан олдин чиқи-
шини сен билсан-ку.
— Касал дедингми? Бориб кў-
риш керак.
Нателланинг иситмаси баланд эди.
Фати дарҳол раисга қўнғироқ қў-
ди: «Александр, Ната Сангадзе-
нинг ахволи оғир. Врач керак.
Тезроқ машина юборинг».

Фати дарҳол раисга қўнғироқ қў-
ди: «Александр, Ната Сангадзе-
нинг ахволи оғир. Врач керак.
Тезроқ машина юборинг».

Бригада дала шйфонида қайтиб
кегдан Фати ўйлабди қолди: тушги
овқатга қадар ҳали анча вақт бор.
100 килограмм барг ҳам терилган.
Янроқлар тоза, биринчи сорт.
У саватини олиб, тоғ ёнбағрида
ўз устасига жўнади. Тўғри,
у бригадир, лекин бригадир-
нинг вазифаси идорага бориш, та-
розининг ёнида туришдан иборат-
ми? Фати Цителладе қўл қову-
штириб ўтирадиган бригадирлардан
эмас. Унинг ўз устасига бор, ўзи

ҳам аъзолари билан барабар иш-
лайди.

Цителладезининг номи ҳозир фа-
қат Аджаристондагина эмас, балки
бутун Грузияда машҳур. У қаққон
теримчи ва меҳрибон бригадир си-
фатида ҳамкасбларининг ҳурма-
тини қозонди. Фати ўрта мактабни
битиргач, дастлаб колхозда ҳисоб-
чи бўлиб ишлайди. Сўнг чой план-
тацияларида ишлашга ўтди. Мана
8 йил бўлдики, илгир бригадига
бошчилик қилмоқда. Фати брига-
даси Калинин номи колхозда бир-
инчи бўлиб коммунистлик меҳнат
коллективи номини олишга мува-
ссад бўлган.

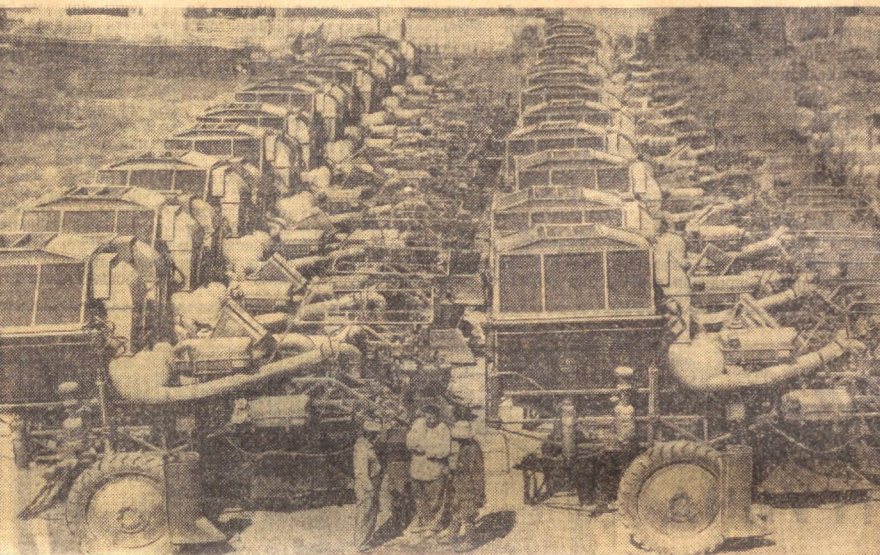
Илгари колхозчиларни дала
ишга чиқариш учун Фати ва бри-
гада партия ташкилотининг секре-
тари Асия Чамба эрталаб ҳамма
хонадонларга бирма-бир кириб чи-
қариларди. Бир колхозчи дарҳол
далага йўл олса, иккинчиси «хўсир»
дегунча уйда қолар, учинчиси эса
бир неча сабабларни ўйлаб қилиб,
плантацияларга чиқмасди. Шун-
дай қилиб, у хонадондан бу
хонадонга кириб чинқунча қувиб
кетганди. Бригаданинг аъзоси Али
Зониде ўз томоғида янги кўй-
дириб ишласа, колхоз плантация-
ларида эса вақт ўтишини пойлаб,
хўжа кўрсин учун юрарди. Гурам
Партиаде эса бутунлай бошқа
характердаги киши. Бу ёш йигит
ҳар хил баҳоналар билан жамоат
ишида қатнашадиган беш тоғри-
ди.

Бу кишиларни қандай қилиб

колхоз даласида виждонан иш-
лашга эришиш мумкин? Нима қил-
сак колхозчи чой плантацияла-
рида ҳам ўз томоғидагидек зўр
интилиш билан ишлайди?

Фати бу масалалар устида кўп
бош қотирди: «колхозчиларга га-
мўрликни кучайтириш керак. Улар-
нинг талаб ва эҳтиёжларини ўрга-
ниш зарур. Ҳар бир ишчи улар
билан бамаслаҳат қилиш керак».
У Руставели металлургия заводи-
га борибди у ердаги бригада ва
цехларнинг иш билан танишгач
ана шундай қарорга келди. Фати
заводнинг илгир бригада бошлиғи
Арчил Даамашвили билан Москва-
да, партиянинг XXI съездида
танишган ва Арчилга Руставелига
бораман, деб ваъда берган эди.
Бригаданинг 20 аъзоси Фати билан
тоғ ва водийлар оша пўл қуви-
чилар ҳўзурига боришди. Цехлар-
да қайноқ меҳнат, тартиб қол-
дириш. Бригада аъзолари ўз дала-
ларида ҳам ишчи завод цехлари-
дагидек уюштиришга қарор қил-
ларди. Шундан сўнг Фати ва Асия
ҳар кун эрталаб хонадонларга
бориб колхозчиларни ишга чи-
қариш даҳмасидан қўнғилдилар.
Бригадада занг чалиниши билан
ҳар бир колхозчи ўз виждон
амрига қулоқ солиб далага чиқа-
рарди. Ҳозир Али Зониде ёни Гу-
рам Партеаде ёмон ишлайпти,
деюлмайсан. Фати бригадаси ко-
лхозда ҳам дала ишларини завод-
дагидек тартибда олиб бориш му-
мкин эканлигини амалда кўрсатди.

Фати бу масалалар устида кўп
бош қотирди: «колхозчиларга га-
мўрликни кучайтириш керак. Улар-
нинг талаб ва эҳтиёжларини ўрга-
ниш зарур. Ҳар бир ишчи улар
билан бамаслаҳат қилиш керак».
У Руставели металлургия заводи-
га борибди у ердаги бригада ва
цехларнинг иш билан танишгач
ана шундай қарорга келди. Фати
заводнинг илгир бригада бошлиғи
Арчил Даамашвили билан Москва-
да, партиянинг XXI съездида
танишган ва Арчилга Руставелига
бораман, деб ваъда берган эди.
Бригаданинг 20 аъзоси Фати билан
тоғ ва водийлар оша пўл қуви-
чилар ҳўзурига боришди. Цехлар-
да қайноқ меҳнат, тартиб қол-
дириш. Бригада аъзолари ўз дала-
ларида ҳам ишчи завод цехлари-
дагидек уюштиришга қарор қил-
ларди. Шундан сўнг Фати ва Асия
ҳар кун эрталаб хонадонларга
бориб колхозчиларни ишга чи-
қариш даҳмасидан қўнғилдилар.
Бригадада занг чалиниши билан
ҳар бир колхозчи ўз виждон
амрига қулоқ солиб далага чиқа-
рарди. Ҳозир Али Зониде ёни Гу-
рам Партеаде ёмон ишлайпти,
деюлмайсан. Фати бригадаси ко-
лхозда ҳам дала ишларини завод-
дагидек тартибда олиб бориш му-
мкин эканлигини амалда кўрсатди.

роғ иш билан банд бўлган пайт-
ларда Асия унинг ўзини билдир-
май турарди. Бригадада ташкил
етилган илгир тажрибавари ўрга-
ниш семинарига ҳам Асия бошчи-
лик қилмоқда. Бундан ташқари
Асия илгир эвенога бошлиқ. Бу
эвено ўтган йили ҳар гектар май-
дондан 16 тоннадан оғи барги ол-
ди. Бу — рекорд ҳосил!

— Ахалшенда колхоз ташкил
атилган пайтда қишлоғимизда ҳам-
маси бўлиб 2 коммунист ва 3 ком-
сомол аъзоси бўлган экан, — дей-
ди Асия. Ҳозир эса фақат бизнинг
бригададама 18 коммунист ва
комсомол аъзоси бор.

Фатининг бригадасида 80 киши
бўлиб, уларнинг ҳаммаси бир оила
фарзандларидек ишлайшди.
Бригада аъзолари ўз олдлари-
га бир қатор вазифаларни қўйган-
лар. Фати бригадаси ҳозир колхоз-
дагина эмас, бутун Аджаристонда
анг арзон чой етимиштирмоқда. Маҳ-
сулот танихари ни янада арзонла-
штиришга мумкин, дейди брига-
дир. Бунинг учун қатор оралари-
ни ўтоқ қилишни анг қулай му-
ддатларга ўтказиш керак. Шунда
ҳосилдорлик ошади. Бундан таш-
қари саватларни авайлаш зарур.

Бригада аъзолари чой ҳосилдор-
лигини ошириш мақсадига дала-
ларга кофеян ишлаб чиқаришда
қатнашган қишлоқликларни солдилар.
Натижада таъриқнинг унумдорлиги
ошиб, дала бегона ўтлардан деяр-
ли тозаланди, қатор ораларини
бир марта ўтоқ қилишга сарфлан-
диган меҳнат тежаб қолинди. Бри-
гада ўтган йил 65 минг сўм даро-
мад қилган бўлса, бу йил 75 минг
сўм даромад олишни мўлжалла-
моқда.

Биз Фати бошлиқ бригаданинг
меҳнатсевар аъзолари билан хай-
лашиб, кенг плантацияларда қай-
таганимизда колхоз раиси Алек-
сандр Вердасени йўлда учрат-
дик. У колхоз ишлари тўғрисида
гапириб, бундай деди:

Колхозчиларимиз яхши иш-
лашпоти. Бунинг учун правление
ҳам анча тадбирларни амалга
оширди. Плантациялар учун ке-
ракли микдордаги ўғитларни бри-
гадаларга ўз вақтида етказиб бе-
рилишини таъминлашга, Брига-
данинг ҳар бир аъзоси ҳар ой қил-
ган иш учун пўл билан ҳақ ол-
ди. Биз бригада ва эвеноларда
кўтарилган ҳар бир яхши ташаб-
бусни кенг оммалаштириб, илгир
тажрибаларини бутун колхознинг
мулки бўлишига эришганимиз.

Чиндан ҳам шундай ишбилар-
мон, меҳрибон раис билан ишлаш
бригадаларга ҳам, колхозчиларга
ҳам роҳат. Ақойиб колхозчилар,
шундай ақойиб, тадбиркор бри-
гадирлар билан ишлаш эса колхоз
раисига ҳам роҳат бахш этди.

Жура МАЛИК,
Аджаристон АССР, Ахалше-
ни қишлоғи.

К У П Р И К

ҲИКОЯ

Ҳавонинг авзони бузилди. Бо-
шим устида энгашиб турган чўқчи-
дан булултур осийлаб туша бошла-
ди. Ўфқда қизариб турган қуёш
ҳам дарров кўз юма қолди. Тоғлар
бирдаф ларзага келди: момақалди-
роқ... Зум ўтмай ҳамма ёни қо-
ронғилик қоплади-ю, шариллатиб
жала қўйиб берди.

Қишлоққа етишдан умидимни
уздим. Бошпана излаб у ёқ-бу ёққа
алангладим. Пастга қарадим-у, се-
виниб кетдим. Обғирнинг тағина-
сида хира чироқ кўринди.

Улкан сайдиқа ўхшаган қояни
айлашиб ўтиб, тўхтаб қолдим. Ай-
қириб оқаётган ариқ шў ерда кес-
кин бўрилиб, тахта поёдан шиддаб
билан пастга отиларди. Кўнкайиб
турган пастак ўйча дарчасида хира
нур ўйнайди: тегириш...

Оқариб кетган эшак ёнига ке-
либ, иккилашиб қолдим. Бирдан
эшиқ очилди. Бошига қопон ёпишиб
олган аёл чиқиб келди-ю, пастга
қараб югуриб кетди. Шундагина
унинг ёш қиз эканини ушундим.
Кетидан кетаверишни ҳам, қоли-
ши ҳам билмай, анчагача туриб
қолдим. Жала зўрайиб кетди. Ла-
дил бориб эшиқни тақиллатдим.
Ичкаридан саво чиқмагач, эшиқни
итардим. Унинг ўртасида сўхач
чирсиллаб ёниб турарди. Гўлхач
ёнида чўқчи соқол чол ўтирарди.
Оқон чўқчинг туриб чиққан ёпоқ-
ларига, бир-бирига туташиб кетган
қуёқ қошига шафақ сочили.

Салом бердим. Чол чўқчи бо-
шини кўтарди. Кўзларини хил қисиб,
бошдан-оёқ кузатиб чиқди мени.
Истиҳола қилиб туриб қолдим. Чол
секин ўрнидан турди.

— Жудаман нвиб кетибсиз-ку,
меҳмон?
Уст-босимга қараб уялиб кет-
дим.

— Ҳа... Ёмгирни кўрмайсиз-
ми...

Чол бошини сарак-сарак қилди.
— Ёнинг қўлакини, шамоллаб
қоласиз...

...Чол топиб берган пахталик
чопонага ўралиб олдим-да, ната-
ладек тегиримонни кўздан кечири бо-
шладим. Аллақандай оғир, захкаш
уш иси аниқлиди. Сув тинимсиз гу-
чилланди. Қизғиш тош гир-гир ай-
лашиб уш алайди-ю, охиригача пур-
кайди. Сувнинг шовуллаши ҳам,
сичка нариддан-бери ёпиштирилган
гувалтақлар ҳам аллақандай ҳаёт-
га чорлайди кишини. Фақат узун
миха илби қўйилган ил-ялғи най
эрши туюлди менга.

Чол дўлга бугдой ағдариб келди.
Қайнаб турган қумғонни оловдан
тортиб, чол дамлади.

— Шаҳардансиз чоғи, меҳмон?
— Йўқ, геологман... Иш билан

овора бўлиб, кедроқ йўлга чиққан
одим.

Чол бошқа сурштириб ўтирма-
ди. Чой қуя туриб, бошини қимир-
латиб қўйди.

— Рустамтошнинг булут ўрадим,
сел келди, дейверинг.

— Рустамтош?
— Ие, кўрмадингизми уни? —
чол астойдил ажабланди. — Бу ер-
га келганлар Рустамтошнинг бир зи-
рат қилиб кетмаса бўлмайди, ўг-
лим!

Икковимиз ҳам гулханга тики-
либ қолдик.

— Рустамтош, Рустамтош... Ҳеч
эшитмаган эканман-да?

— Номи шунақа-да, асли ўзи
чўпон бўлган у. Ушунининг жўра-
лардан эди... Чол яқинининг ёка-
сидан ечиб, мунайиб олди. Хикоя-
сини нимадан бошлашни билмаган-
дек, узоқ жим бўлиб қолди... Ёни-
га қўнган уш гардинни қоқиб тушир-
дим!

— Бунга йигирма йилча бўлиб
қолди. Уша йили эрта кўндалда
бир сел келди-ю, Томчиой топиб,
кўприкни олиб кетди. Қишлоқ кун-
га бўлиниб қолди. Бошқа янги
бўлса-ю, ҳап-нап-п дегувча янги
кўприк қуриб олардики-ю, ўша э-
рта кўндалда калталин қилиб қол-
ди: қишлоқнинг мана-ман деган йи-
гитлари урушга кетар.

Чол арча шохидан сийдириб,
ўтга ташлади. Оловнинг тили чўзи-
либ, пастак шипга етай-етай деб
қолди. Чол чўқур тин олди.

— Қари-қаранглар йигилдиш-
ди, кўприк қурибдан бўлибди.
Рустамнинг ўш бош бўлди. Кека-
йиб қолган бўлса ҳам Рустамниясин
Рустам эди-да, ўзиман. Томчиой
кўприги оянгил-ю, парво қилмайд.
Яқингани ечиб, сой тўртасида туриб
олганча йўғон-йўғон қолларини
узатиб тургани хали-хали кўз ён-
гимдан кетмайди. Атрофда ўрама
ясаб юз-қўнча сарайтган сувга
ҳам қарамайди. Биронта йигитча
ёғочни оломай қолса, жиламайиб
дашмон беради:

— Юрагингга ўтинг борма ўш?
Ха, қора қуён!

Ха-хун деб қол қорайганини ҳам
билмай қолганим. Ёнид шидан чи-
қай деб турган эдик ҳамки, қишлоқ
томондан соқлар тўзиган хотин
аллаинимлар деб қичқириб югуриб
кела бошлади. Дарров танидим:
Рустамнинг кампир. Аввалгига сой-
нинг гувилаши билан овозини
эшитмадим. Яқинроқ келиб юз ту-
бан йиллиди. Базўр ўрнидан туриб,
қўнқалаб олганича зир титраб қай-
кирди:

— Ойинг ўласин болам! Уш гули-
дан бир гули очилмаган бўтам...

Бир Рустамга, бир кампирга

қараб қотиб қолдик. Аллаканим
воқеага тушуноиб, қичқириб юборди:
— Рустам ота, ўлингиздан ко-
ра хат келибди.

Рустам турган ерида бир қалқи-
ди-ю, қаддини ростлаб олди. Ҳа,
тошқин уни ўз домига тортолмади.
Тошдан тошга ўтиб, секин қироққа
ча қикди. Кафтлари билан чека-
сини қисиб олганича, узоқ ўтирди.
Кўзларидан икки томчи ёш юма-
лаб тушиб, лабининг ёнида тўхтаб
қолди. Менинг назаримда у бирда-
нига кекасайиб қолгандек бўлди...

Йўқ, адашган эканман. Рустам
кекасайса ҳам дарров адоийтомом
бўлиб қолмади. Кўприк битунча
ўзи бош-қош бўлиб турди:

...Чол ўрнидан туриб кетди.
Ўчай деб қолган оловга хомуш тик-
либ.

— Фалокат бир тикилса, қўйма-
кан. Икки ойдан кейин яна сел
келди. Рустам билан шу ерда —
тегиримонда ўтиргандик. Ўша ке-
злари у ўзини ёлғиз най билан овар-
тарди. Шу кунни у айнақса яхши
чалди. Най Рустамнинг қайғусини
ҳам, ораву-умидларини ҳам сўйлаб
берди менга.

Ярим кечада бирдан гўмбур-гўм-
бур бўлиб кетди. Рустам наини қо-
нқига илди-ю, қўчага отилди. Мен
ҳам фонуқси кўприк кетидан югу-
рдим. Аллаканоқ кўприкча етиб
олибди. Сув кўприкча кетмагач
оқларига ёпишиб олганича, ҳалоб
сўнқилди. Ҳай-ҳайлашимга қара-
май, кўприкнинг ўртасига кетиб
қолди. Кейин мен уни кўздан қо-
чирдим.

...Чол узоқ жимиб қолди. Чўқур
ўх торти.

— Рустамнинг жасадини яқин
кундан кейин сув оқибиб кетган
дарсанг тош устидан топиш. Ушан-
дан бери унинг номи Рустамтош
бўлиб қолди.

...Чолнинг юзиди ўйнаётган
шўбша сўниб борарди. Олис хоти-
ралар адаштирдими, оловнинг ўчи-
б қолганини ҳам сезмайд қолди.
Ўтин сийдириб ташладим. Олов ло-
виллаб кетди. Чол жойига ўтирди.

— Мана, ўн тўққиз йилларки,
маҳкам турибди кўприк. Рустам-
дан ёлғорлик бўлиб ана шу най
билан набираси Дибра қолди. Қиз
отанини ҳам, бобосини ҳам тани-
майд. Уш яшарлик гўдак эди
ўшанда. Бузвасининг қулида эди.
Яқин фарвазд отанинг ўзини
босаркан. Дибрани ҳар қурганда
шўни ўйлайман. У ҳам отанининг,
ҳам бобосининг ўзини босди. Ан-
гли-хушли қиз бўлиб. Мен билан
от-бобалар келиб кетган. Ҳар кун
ишдан кейин олдига бир келиб
кетмаса ҳисобмас. Чалиниш билма-
са ҳам наини қўнға олади-да, узоқ
узоқ тиниб ўтирарди. Шундай
жалага қарамай, ҳалим келиб
кетди.

Чол кул этиб ютинди. Ўйчан
қўзларини найга қалаб тикилиб
қолди. Қайта-қайта оғиз жуфтлиб,
охир юрагимданги айтиб солдим:

— Наини чалиб кўрсам майли-
ми?

— А?—чол гарансизгандек, тур-
туна-туртуна бориб, наини қозқиб
дан олди. Авайлаб қўлимга тут-
қазди.

— Чалинг ўғлим, «Чўли проқ»
ни чалинг...

Ҳеч қачон наини бунчалик бери-
либ чалимагандим. Най эмас, юра-
гимнинг ўзи куйларди назаримда.

Рустамтош. Рустамтош... Му-
қаддас созининг овози яна жа-
райлапти, эшитсанг-чи! Бу сенинг
овозинг, мард ўғлингнинг овози.
Покиза қалбли набиранг Дибранинг
овози... Овозинг баланд чўққилар
устиди, ўзинг қурган кўприк усти-
да тағин марғур парвоз қилапти.
тингласанг-чи...

Наини узоқ чалдим. Чолнинг
қўзлари намланди. Тутилиб-туту-
либ гапирди:

— Ўғлим... Йўқ деманг ўғлим...
Келатган яқинбагга Дибранинг
гўйи бўлади, ўзингиз бош бўлинг.
Тўйда бир жуфт машқ қилиб бера-
сиз, кўпми?

Шу тонда мен эртагач Тош-
кентга — институтга етиб боришим
зарурлигини ҳам унутибман...

— Ҳўн бўлади, — дедим бош
эгиб.

Чол ташқарига чиқиб кетди. Ан-
чадан кейин бир қўчоқ нам ўтин
келтириб, гулхач ёнига ташлади.
Ўтагини қоқиб, қўқкалади.

Ҳайрат, сел тинибди... Кўприк-
дан ҳабар олиб келдим... Баладир
дегорилик бўлиб қолганини шу
кўприкда, ўғлим Рустамнинг нав-
кириб ўтди, ҳам иш йўлида
қубон бўлди. Биз ҳам ҳеч бўлма-
са битта кўприк қурдим, дермиз-
ку...

Чолнинг юзларига мулойим та-
бассум югурди.

— Шундай қилиб тўй яқин де-
га? — дедим мавзун ўзгартириб.

— Ҳа, тўй бирдан жўнашиб ке-
тди. Қишлоғимнинг докторига
ушатаётганимиз Дибрани. Қун бўйи
бозлаштириш ишини йиғиштириб
қўйиб, тўйнинг унни тортидим. Эр-
таш-бригаданинг ўғли Пўлдошвой
ҳам беш қол бугдой ташлаб кетган
эди. Униқиям қолди. Ҳали замон
келиб қолса керак Хафа бўлмасин-
да ишқилиб...

— Пўлдошвойники шовиланч
эмасдир-ку, — дедим чолни юпатиб.

